HE 15/2017 vp
HE 47/2017 vp
Kaarlo Tuori

Perustuslakivaliokunnalle

Perustuslakivaliokunta on pyytänyt minulta lausuntoa eräistä hallituksen esityksiin 15 ja 47/2017 vp liittyvistä, erityisesti perustuslain 124 §:n soveltamista koskevista kysymyksistä. Esitän lausuntonani kunnioittaen seuraavaa.

Lakiehdotuksessa on luovuttu perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon käsitteistä, joilla on suhteellisen vakiintunut merkityssisältö. Valinnanvapauslakiehdotuksen 15 §:n 2 momentin keskeinen, suoran valinnan palvelujen piiriä terveydenhuollossa määrittelevä käsite on ”yleislääketiede”, jota ei määritellä lakiehdotuksessa. Käsite on ilmeisen väljä ja lääketieteen kehityksen mukana muuntuva. Maakunnalle momentin 12) kohdassa osoitettu päätösvalta on määritelty siten, että se mahdollistaa erikoissairaanhoitoon nykyisin kuuluvien, muiden kuin sairaalahoitoa edellyttävien palvelujen ottamisen suoran valinnan palvelujen piiriin. Lääketieteen kehittyessä näiden palvelujen ala laajenee jatkuvasti. Katson kuitenkin, että lakiehdotus nykyiselläänkin täyttää perustuslain 124 §:n asettamat vaatimukset: lakiehdotus sisältää kuitenkin rajoituksia maakunnan päätösvallalle. Lisäksi pykälän 6 momentti sisältää tärkeitä rajoituksia maakunnan päätösvallalle. Maakunta ei voi siirtää 2 momentin 12 kohdan ja 4 momentin 8 kohdan perusteella suoran valinnan palveluihin tehtäviä, joihin sisältyy julkisen vallan käyttöä, jollei tehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle ole säädetty erikseen. Maakunta ei voi myöskään siirtää suoran valinnan palveluihin järjestämislain 11 §:ssä tarkoitettuja suuremmiksi kokonaisuuksiksi koottavia palveluja tai laajan ympärivuorokautisen päivystyksen palveluja. - Toinen asia on, että maakunnan päätösvalta on ehkä järjestelmän keskitetyn ohjauksen mahdollistamiseksi syytä saattaa valtioneuvoston tai ministeriön valvontaan alistusmenettelyn avulla. (Kysymys 1)

Valinnanvapauslain 15 §:n 2 momentin 12) kohdan kieliasu tulee kuitenkin korjata.

Olen lausunnossani 22.5.2017 katsonut hallituksen esityksen säätämisjärjestysperusteluihin näiltä osin yhtyen, että asiakassetelitoiminnassa tai sosiaali- ja terveyskeskusten alihankintoina

hankkimisissa palveluissa ei ole kyse julkisesta hallintotehtävästä vaan tällaisen tehtävän toteuttamista tarkoittavista palveluista. Valinnanvapauslain 38 § ei ole tämän tulkinnan mukaan PL 124 §:n kannalta ongelmallista subdelegointia. (Kysymys 5) Tämä tulkinta myös merkitsee, että hallinnon yleislait – esimerkiksi julkisuus- ja kielilaki – eivät tule sovellettavaksi näihin palveluntuottajiin suoraan lakien soveltamisalasäännösten nojalla. Oikeusturvan ja perusoikeuksien takaamiseksi on nähdäkseni syytä harkita erityistä säännöstä, joka ulottaisi hallinnon yleislakien soveltamisen myös asiakassetelitoimintaan sekä sosiaali- ja terveyskeskusten alihankintoina hankkimiin palveluihin. Kielellisten oikeuksien kannalta lisäongelmana on, että valinnanvapauslain 40 § tai muutkaan lakiehdotuksen säännökset eivät velvoita suoran valinnan palvelun tuottajia huolehtimaan kielellisten oikeuksien toteutumisesta alihankintana toteutettavissa palveluissa. (Kysymykset 6 ja 2)

Valinnanvapauslaissa ehdotettu tehtävien siirto muille kuin viranomaisille ei havaitakseni sisällä perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua merkittävää julkisen vallan käyttöä (kysymys 4).

Helsingissä 12.6.2017

Kaarlo Tuori